

Adresseinformasjon fylles inn ved ekspedering. Se mottakerliste nedenfor.

Vår referanse: 20/00536-16
Arkivkode: 0
Saksbehandler: Camilla Dunsæd,
Kristiansand
kommune
Deres referanse:
Dato: 16.11.2020

Uttalelse fra storbyer om Akson til Helse- og omsorgskomiteen

Visjonen om Én-innbygger-en-journal realiseres i samspill og samarbeid, ingen lykkes alene

Innbyggere skal ha enkel og sikker tilgang til egne helseopplysninger, på tvers av tjenester og helseaktører. Helsepersonell skal ha enkel tilgang på oppdatert og riktig informasjon om pasienten gjennom gode digitale verktøy som ivaretar pasientsikkerheten. Opplysningene skal kunne brukes til forskning og tjenesteforbedring, noe som er viktig for å trygge velferdsstaten når vi blir flere eldre og færre yrkesaktive i Norge. Behovet for helsetjenester øker nå mer enn tilgangen på bemanning.

Det er samhandlingsløsningene som syr Norge og helseaktørene sammen, og det er helseopplysningene som er inngangsporten til pasientinformasjon. Elektroniske journalsystemer er derfor ett av helsepersonellets viktigste digitale verktøy. Journalsystemer og andre verktøy med helseopplysninger som ikke støtter felles standarder og felles struktur, øker risiko for feilbehandling. Helsepersonell bruker i dag mye dyrebar tid på å sammenstille viktige helseopplysninger fra flere ulike systemer. Dette bremser samarbeidet om pasienten, sløser med ressurser og skaper usikkerhet om pasienten får den behandling og omsorg som er best egnet.

Behovet for et digitalt løft for den kommunale helse- og omsorgstjenesten er uomtvistet

Dagens journalsystemer er ikke basert på en felles åpen og transparent standard som tar høyde for å utveksle pasientopplysninger. De ivaretar ikke behovene helse- og omsorgstjenesten har til gode og intuitive arbeidsverktøy. Det fragmenterte systemlandskapet er ikke bærekraftig i møte med de ressursutfordringene vi står overfor.

Behovene kan ikke løses i hver enkelt kommune alene. Svært viktige deler av jobben må gjøres i fellesskap mellom kommuner og i samarbeid med staten som eier av sykehusene i Norge. Det handler om felles prioritering av behovene for utvikling av gode nasjonale samhandlingsløsninger, og en mer samordnet dialog med næringslivet. Det handler om felles forståelse og prioritering av behov i en utviklingsprosess hvor helsetjenesten og digital teknologi må spille sammen for størst mulig gevinster for helsepersonell og innbygger. Det handler om å utnytte fellesskapets penger, kompetanse og ressurser bedre enn i dag. Vi storbyer ønsker i fellesskap å samarbeide med andre kommuner, KS og nasjonale myndigheter, om å lykkes med dette.

Vi trenger flere svar, Stortinget må bidra til at arbeidet videreføres

KS og kommuner fra Storbynettverket støttet hovedinnretningen i anbefalingene fra forprosjektet for Akson, helhetlig samhandling og felles kommunal journal. Det gjenstår imidlertid viktige spørsmål som det må jobbes videre med før kommunene kan ta stilling til veien videre. Vi er opptatt av sammenhengen mellom journal og samhandlingsløsninger, robust og helhetlig styring og organisering og tydeliggjøring av en stegvis og fleksibel innretning til arbeidet. Konsekvensene for kommunene må belyses.

Arbeidet er startet i et samarbeidsprosjekt mellom foregangskommuner, KS og nasjonale myndigheter og må videreføres. Dette krever midler og tid til å gjøre riktige vurderinger på kort og lang sikt.

Kommunene er mobilisert for felles eierskap til arbeidet, stans vil ødelegge en historisk mulighet

Kommuner som representerte 65% av innbyggerne signerte intensjonserklæringene i vår. Dette bekrefter stor støtte til intensjonen om å inngå i et felles digitalt løft for kommunehelsetjenesten. Det må jobbes for å avklare om Akson journal er gjennomførbart. Arbeidet må gi svar på om og hvordan målbildet kan realiseres samt fordeler og ulemper. Det må avklares hva dette vil bety for den enkelte kommune, økonomisk og med hvilken risiko, både fra start og over tid. Enkeltkommuner eller KS kan ikke overta ansvaret for avklaringer som ligger til nasjonale myndigheter på vegne av en samlet sektor, dette må fortsatt være et samarbeidsprosjekt. Kommunesiden har nå overtatt ledelsen av styringsgruppen og mobilisert ressurser fra kommunene for å sikre at de gjenstående avklaringene og det videre arbeidet ivaretar våre behov. Det er helt avgjørende at det gjennom Statsbudsjettet sikres midler slik at grunnlaget kan videreutvikles og kommunene får et godt beslutningsgrunnlag for å kunne ta politisk stilling til videre veivalg.

Satsing på samhandlingsløsninger er svært viktig, men er alene ikke svaret på utfordringene

Samhandlingsløsningene er veinettet som gjør det mulig å transportere helseopplysninger mellom helsepersonell slik at de kan samhandle via sine digitale systemer og verktøy. Manglende deling av data og funksjoner i dagens journalsystemer fører til at helsepersonell ikke kan samhandle effektivt om viktige områder for pasienten. Det må legges like mye vekt på å sikre gode journalsystemer for ansatte i kommunal sektor, som det gjøres på å få på plass avgjørende nasjonale løsninger som pasientens legemiddelliste, oppslagstjenester for lab og radiologi m.m

Akson skal være et løft for fellesskapet, andre program kan gi nyttige erfaringer inn i arbeidet

Foregangskommunene står sammen bak målbildet i «én innbygger – én journal». Kommunene i arbeidet (inkludert Oslo) og KS, jobbet frem prinsipper for en åpen og fleksibel arkitektur som er lagt til grunn for Akson. Oslo bygger en ny storbylegevakt som skal stå klar i 2023 og som må ha et journalsystem på plass ved oppstart. Oslo Helsedata vil være basert på samme arkitekturforståelse som ble utarbeidet i forprosjektet for Akson. Dette vil gi nyttige erfaringer til arbeidet med Akson.

KS og prosjektet for det videre arbeidet med Akson journal, har også dialog med kommunene i Helseplattformen. Her gjøres det mange nyttige erfaringer i arbeidet med å utvikle felles løsninger mellom kommuner, felles ivaretagelse av kliniske behov og samordnet styring av en tjenesteleverandør og samspill med nasjonale samhandlingsløsninger.

Akson fordrer en ny utviklingsretning og etablering av nye organisatoriske og juridiske strukturer. Kommuner må samarbeide om felles behov, utviklingstiltak og tjenesteleveranser. Dette er nødvendig skal vi få et løft for fellesskapet, og ikke bare hver for oss. Derfor støtter vi et videre arbeid med Akson.

Ambisjonen er å etablere gode samarbeidsmodeller

Innovasjon forutsetter innsikt i behov og oppstår ofte lokalt og tjenestenært, gjerne i samarbeid med næringslivet. Større gjennombrudd trenger ofte bistand fra fellesskapet, bærekraftige modeller for skalering og transparente beslutningsprosesser. Mer samordning vil gi kommunene større tyngde og påvirkningsmuligheter overfor både næringsliv og nasjonale myndigheter. Her har KS, i samspill medlemmene, fått en viktig rolle på vegne av kommunesektoren.

Vi storbyer ønsker at KS sammen med prosjektet Akson journal, Helseplattformen, Oslo og øvrige medlemmer utformer rammer og samarbeidsmodeller slik at det kan skapes synergier og trekkes læring av erfaringene i de ulike prosjektene. Gjensidige avhengigheter må avklares, spesielt knyttet til samhandlingsaspektene som skal bidra til helsepolitiske målsetninger om én innbygger - en journal.

Misvisende myter må erstattes med det vi som storbykommuner legger til grunn for Akson:

- Målbildet for det videre arbeidet med Akson journal er å skape et stegvis utviklet åpent økosystem, tilrettelagt for samhandling og datadeling. Det må gis muligheter for lokal tilpasning, innovasjon og tjenesteutvikling over tid, det motsatte av et stort monopolsystem.
- Næringslivet skal ikke settes på sidelinjen, men være en partner - anskaffelses/løsnings- og gjennomføringsstrategien for det videre arbeidet må utvikles i dialog med markedet
- Direktoratet for eHelse skal ikke ha ansvaret for Akson journal, eierskapet til behovene som skal realiseres gjennom prosjektet skal ligge på kommunesiden.
- Det skal være frivillig å ta Akson i bruk. Akson må være bedre enn alternativene – både med hensyn til kvalitet, risiko og kostnader. Veivalget må vi som politikere ta.

Undertegnede storbyer viser forøvrig til og støtter KS utfyllende notat om Akson oversendt Helse- og omsorgskomiteen på Stortinget med kommentarer og merknader til forslag til Statsbudsjett.

Med hilsen

Byråd for eldre, helse og frivillighet Beate Husa, Bergen kommune
Ordfører Lisbeth Hammer Krogh, Bærum kommune
Ordfører Kari Nordtun Nessa, Stavanger kommune
Ordfører Monica Myrvold Berg, Drammen kommune
Ordfører Rita Ottervik, Trondheim kommune
Ordfører Gunnar Wilhelmsen, Tromsø kommune
Ordfører Jan Oddvar Skisland, Kristiansand kommune

Mottakere: Helse- og omsorgskomiteen på Stortinget

Kopi: Helse- og omsorgsdepartementet - HOD
Kommunal- og forvaltningskomiteen
KS Kommunesektorens organisasjon